

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระบบวิทยุ

และ

โทรทัศน์ไทย

โครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมือง
และผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ

อุบลรัตน์ ศิริชูวงศ์

สารบัญ

ส่วนที่หนึ่ง แนวคิดและกระบวนการทัศน์

บทที่ ๑	แนวคิดในการศึกษาโครงสร้างระบบสื่อสารมวลชน	๑
๑.๑	ความสำคัญของการวิเคราะห์ปัญหาเชิงโครงสร้าง	๑
๑.๒	แนวคิดในการศึกษาสังคม	๒
๑.๓	ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาด้านสังคม กับการศึกษาสื่อสารมวลชน	๖
๑.๔	แนวคิดในการศึกษาระบบสื่อสารมวลชน	๑๐
๑.๔.๑	แนวโครงสร้างหน้าที่	๑๐
๑.๔.๒	แนวเศรษฐศาสตร์การเมืองวิพากษ์	๑๗
๑.๔.๓	แนววรรณคดีศึกษาและวัฒนธรรมศึกษา	๑๔
๑.๕	ประโยชน์ในการศึกษาระบบสื่อสารมวลชน ตามแนวเศรษฐศาสตร์การเมือง	๒๒
บทที่ ๒	การศึกษารูปแบบของระบบสื่อสารมวลชนตาม แนวเศรษฐศาสตร์การเมือง	๒๗
๒.๑	ความเป็นมาของแนวคิด	๒๗
๒.๒	ข้อเสนอแนะข้อได้แก่ยังหลักทางทฤษฎี	๓๐

๒.๓	กลุ่มศึกษาแบบแผนการผลิตของระบบสื่อสารมวลชน	๓๓
๒.๓.๑	เชอร์เบิร์ต ซิลเลอร์	๓๔
๒.๓.๒	นิโคลัส การ์นแฮม	๓๗
๒.๓.๓	เกรแฮม เมอร์ด็อก และปีเตอร์ โกลดิง	๔๔
๒.๔	เปรียบเทียบนักวิชาการภายในกลุ่มศึกษา แบบแผนการผลิตของระบบสื่อสารมวลชน	๕๒
๒.๕	กลุ่มศึกษาผลผลิตของระบบสื่อสารมวลชนหรือ วัฒนธรรมศึกษา	๕๗
๒.๕.๑	สำนักแฟรงเฟิร์ต	๕๘
๒.๕.๒	เรย์มอนด์ วิลเลียมส์	๖๕
๒.๕.๓	สจิวต ฮอลล์ และศูนย์ศึกษาวัฒนธรรมร่วมสมัย แห่งเบอร์มิงแฮม	๗๐
๒.๖	เปรียบเทียบนักวิชาการภายในกลุ่มศึกษาผลผลิตของระบบ สื่อสารมวลชน วัฒนธรรมศึกษา	๗๕

ส่วนที่สอง   พัฒนาการของระบบวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ไทย

บทที่ ๓	พัฒนาการของระบบวิทยุกระจายเสียงในสังคมไทย	๘๓
๓.๑	พัฒนาการของสื่อวิทยุกระจายเสียงที่สัมพันธ์กับเทคโนโลยี	๘๓
๓.๒	พัฒนาการของสื่อวิทยุกระจายเสียงที่สัมพันธ์กับการเมือง การปกครองและเศรษฐกิจ	๘๔
๓.๒.๑	ช่วงการก่อตั้งกองการโฆษณาการถึงการก่อตั้ง สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย	๘๔

	พ.ศ. ๒๔๗๖-๒๔๘๔	
๓.๒.๒	ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ถึงช่วงการเลือกตั้ง ถึงพุทธกาล พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๕๐๐	๑๐๓
๓.๒.๓	ช่วงอำนาจนิยมทหารสุดขีด-ถนนอม-ประภาส พ.ศ. ๒๕๐๑-๒๕๑๖	๑๐๕
๓.๒.๔	ช่วงการเมืองประชาธิปไตยและวิกฤตอุดมการณ์ พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๒๕	๑๐๗
๓.๒.๕	ช่วงความขัดแย้งของระบบสัมปทานอุปถัมภ์ กับระบบธุรกิจวิทยุ พ.ศ. ๒๕๒๖-๒๕๓๔	๑๑๒
๓.๒.๖	ช่วงการเรียกร้องให้เปิดเสรีวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๔๐	๑๑๗
บทที่ ๔	พัฒนาการของโครงสร้างระบบวิทยุโทรทัศน์ในสังคมไทย	๑๓๓
๔.๑	พัฒนาการของสื่อวิทยุโทรทัศน์ที่สัมพันธ์กับเทคโนโลยี	๑๓๓
๔.๑.๑	ที่มาและปัญหาของการรับเทคโนโลยีโทรทัศน์ ในยุคแรก	๑๓๖
๔.๑.๒	การปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีจากระบบ NTSC มาสู่ระบบ PAL	๑๔๔
๔.๑.๓	สู่ยุคเทคโนโลยีดาวเทียมสื่อสารและเคเบิลทีวี	๑๔๕
๔.๒	พัฒนาการของสื่อวิทยุโทรทัศน์ที่สัมพันธ์กับการเมือง การปกครองและเศรษฐกิจ	๑๔๕
๔.๒.๑	ช่วงก่อตั้งบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด พ.ศ. ๒๔๘๕-๒๕๐๐	๑๔๕
๔.๒.๒	ช่วงอำนาจนิยมทหารสุดขีด-ถนนอม-ประภาส พ.ศ. ๒๕๐๑-๒๕๑๖	๑๕๔

๕.๒.๓	ช่วงการเมืองประชาธิปไตยและการเติบโตทาง ธุรกิจของโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๐๖-๒๕๒๕	๑๖๕
๕.๒.๔	ช่วงการปรับตัวทางการเมืองและขยายตัวทาง ธุรกิจโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๒๖-๒๕๓๕	๑๗๑
๕.๒.๕	ช่วงการเรียกร้องให้เปิดเสรีวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๔๐	๑๗๘

ส่วนที่สาม โครงสร้างและผลกระทบของระบบวิทยุ กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ไทย

บทที่ ๕	โครงสร้างอำนาจนิคมและทุนนิยมอภิสิทธิ์ในระบบ วิทยุและโทรทัศน์	๑๙๐
๕.๑	ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจศักดินานิยมและทุนนิยม ก่อนปฏิวัติ พ.ศ. ๒๔๗๕	๑๙๒
๕.๒	การก่อตัวของเศรษฐกิจชาตินิยมและอุดมการณ์ ชาตินิยมทหารหลังปฏิบัติ พ.ศ. ๒๔๗๕	๑๙๘
๕.๓	โครงสร้างกรรมสิทธิ์และสัมปทานแบบอภิสิทธิ์ใน ระบบวิทยุและโทรทัศน์	๒๐๗
๕.๓.๑	คลื่นวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ผูกขาดโดยรัฐ	๒๐๙
๕.๓.๒	ฐานรากของสัมปทานอภิสิทธิ์	๒๑๓
๕.๓.๓	สถานีวิทยุและโทรทัศน์ในเครือกองทัพ	๒๑๘
๕.๓.๔	สถานีวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ของกรมประชาสัมพันธ์	๒๒๖

๕.๓.๕	สถานีวิทยุและโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. ของ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย	๒๓๑
๕.๓.๖	สถานีโทรทัศน์โกทวิซของสำนักปลัด สำนักนายกรัฐมนตรี	๒๓๗
๕.๓.๗	กรรมสิทธิ์คลื่นวิทยุและโทรทัศน์ของรัฐ ภายใต้การดำเนินงานของทุนอภิสิทธิ์	๒๓๐

บทที่ ๖	อุตสาหกรรมสื่อและการผลิตสินค้าวัฒนธรรมแบบ	๒๔๗
๖.๑	การผลิตสินค้าวัฒนธรรมในระบบทุนนิยม อุตสาหกรรม	๒๕๘
๖.๒	อุตสาหกรรมสื่อและการผลิตสินค้าวัฒนธรรม แบบครบวงจรของกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่	๒๕๒
๖.๒.๑	อุตสาหกรรมสื่อบันเทิง (Entertainment Industry)	๒๕๓
๖.๒.๒	อุตสาหกรรมสื่อข่าวสาร (News Industry)	๒๖๕
๖.๒.๓	อุตสาหกรรมโฆษณา (Advertising Industry)	๒๖๖
๖.๓	การพึ่งพิงและการแข่งขันระหว่างรัฐกับทุนในการผลิต สินค้าและวัฒนธรรม	๒๖๕

บทที่ ๗	ผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนและประชาชน	๒๙๙
๗.๑	แนวความคิดเรื่องสิทธิและเสรีภาพ	๓๐๐
๗.๑.๑	ประวัติศาสตร์ความคิด "สิทธิและ เสรีภาพ" ของไทย	๓๐๐
๗.๑.๒	ประวัติศาสตร์ความคิด "สิทธิและ เสรีภาพ" ของตะวันตก	๓๐๗
๗.๒	ปัญหาสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนไทย	๓๑๕

๗.๒.๑	สิทธิและเสรีภาพของประชาชนและ สื่อมวลชนในรัฐธรรมนูญ	๓๒๐
๗.๒.๒	สภาพสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชน- วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์	๓๓๑
๗.๒.๓	โครงสร้างแบบอำนาจนิยมอุปถัมภ์และ ทุนอภิสิทธิ์และผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ	๓๓๘
๗.๓	การปฏิรูปสิทธิการสื่อสารของประชาชนและสื่อมวลชน	๓๕๖
๗.๓.๑	แนวทางการปฏิรูประบบวิทยุและโทรทัศน์เพื่อ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน	๓๕๗
๗.๓.๒	สิทธิและเสรีภาพของประชาชนและสื่อมวลชน ในระบบประชาธิปไตย	๓๖๑
บรรณานุกรม		๓๗๑
ภาคผนวก		
ก.	สรุปประวัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๔๗๐-๒๕๕๐	๓๘๓
ข.	แผนภูมิอุตสาหกรรมสื่อแบบครบวงจรของกลุ่ม บริษัทด้านสื่อบันเทิงและด้านข่าวสาร	๔๒๑